

Találkozások

Pozsgay Imre 80 éves

Pozsgay Imre november 26-án volt nyolcvan-éves. Elkerülendő a köszöntött és én, én és a köszöntött, én és én „magyaros formulát” csak egy eseményét szeretném fölidézni három és fél évtizedes ismeretségünknek, barátságunknak. Bár az igaz, amikor huszonevésen, 1979 telén életemben először a Kulturális Minisztériumban kezet fogtam Pozsgay Imrével – az akkori legnépszerűbb miniszterrel -, tudtam, nem mindennapi emberrel hozott össze a sors.

Történt, hogy 2006 őszén Gyurcsány Ferenc és hú alattvalója, Göncz Kinga külügyminiszter puccsszerűen egy hónap alatt bezáratta az eszéki és a krakkói magyar főkonzulátusokat, pedig jól tudták, ez a két intézmény nem csupán egy-egy szimpla külképviselet a magyarság számára. Lényegesen több annál, a már a spiritualitás határát súroló magyar-lengyel történelmi barátság és a több mint nyolcszáz éves magyar-horvát együttélés okán. Gyurcsány következetesen folytatta azt a nemzet- és lélekromboló munkáját, amit 2004 decemberében megismerhetett tőle a magyarság, amikor is magyar ellen szavaztatta a magyart. Eszéken rövid idő alatt meglett az „eredménye” intézkedésének, október közepén ott álltunk rangos, nívós magyarországi előadó nélkül, két héttel az '56-os forradalom nemzeti ünnepe előtt. A megelőző években ezt az első Orbán-kormány által 2002-ben megnyitott eszéki magyar főkonzulátus szervezte. A rendkívül aktív Magyar József főkonzul rangos magyarországi történészeket, művészeket kért föl előadónak, biztosítván a nemzeti ünnep kiemelt jelentőségét a horvát Baranyában is. A drávaszögi magyarság döbbenetben állt, vezetői annyit mondtak: megkaptuk Budapestről az „elbocsátó szép üzenet”-et.

Ekkor gondoltam egy merészet és csillaghegyi otthonában fölkerestem és díszelőadás megtartására kértem meg Pozsgay Imrét. Szerencsémre Pozsgaynak október 24-ére hivatalos németországi meghívása volt, így „nem volt foglalt”. Azonnal megértette szorult helyzetünket, s csak annyit kért, hogy akármilyen késő éjjel, de érjünk vissza Budapestre, mert a reggeli géppel Kölnbe repül.

Négyórás autótú után az első ünnepi előadást a legnagyobb pélmonostori (Beli Manastir) előadóteremben tartotta, amely zsúfolásig megtelt. Amikor már a falnál is dupla sorban álltak a horvátországi magyarok, ki kellett nyitni a terem ajtajait, hogy a folyosóra szorultak és a ruhatárnál állók legalább hallhassák Pozsgay nagy ívű előadást az '56-os magyarországi forradalomról. A megemlékezés, fehér asztal mellett, a helyi Magyarok Házában folytatódott. Az épületben egy kunát sem lehetett leejteni, annyian voltak. Jóval éjfél után érkezünk Szlavónia fővárosába, Eszékre. A felejthetetlen estet azzal háláltam meg, hogy hajnalban fölvertem Pozsgayt, hogy még a délelőtti eszéki program előtt „leugrunk” a közeli Vukovára. Megmutatom neki a szerémségi várost, amelyet a jugoszláv néphadsereg a második világháborús Drezdához és Varsóhoz tett hasonlatossá. Először megnéztük a repedezett, de szimbólumként álló víztornyot, majd a városközpontban a Vuka folyócska (innen a név) és a Duna összefolyásánál fölrobbantott NAMA nagyáruházat, a Dunáról szétlőtt kórházat és a barokk kisváros szerbek által kirabolt múzeumának megmaradt épületszárnyát. Ezután fölkapaszkodtunk a kálváriadombra, ahonnan jól látszott a romos városba bekanyarodó Duna. A dombon álló hatalmas katolikus templomot kívülről már tatarozták a

* A szerző 2004 és 2009 között az Eszéki J. J. Strossmayer Egyetem Bölcsészkarán az Idegen Nyelvi Tanszék magyarországi vendégprofesszora volt. Megjelent a Magyar Hírlap c. napilapban 2013. dec. 7-én.

horvát műemlékvédelmi szakemberek, de belülről akkor még nem. A misére gyülekező emberek között láthattuk a szerb martalócok által fölgújtott főhajót, a porig rombolt oltár helyét, az egyenként megbecstelenített szentképeket, a géppisztolygolyóktól lyuggatott orgonát. A templomból kilépő Pozsgay annyit mondott: „öt évet öregedtem”. Szóltanul hajtottunk vissza Eszékre. A híres várban lévő városháza dísztermében Ante Đapić polgármester várta közismert vendégét. Az egyórás megbeszélést követően együtt koszorúzták meg több száz magyar és horvát résztvevő, valamint a helyi média kíséretében az ún. Macska mama házában levő két nyelvű '56-os emléktáblát. (Ebben a két és fél emeletes városszéli épületben helyezték el a jugoszláv hatóságok a Mohács és Pécs irányából menekülő magyarokat 1956 jéghideg őszutóján. Érdekes nevét - amelyet a mai napig őriz a ház -, az akkori tulajdonos számtalan macskájáról kapta.) A koszorúzás után újabb előadást tartott

Pozsgay az Eszéki Magyar Oktatási és Művelődési Központban a tizenkét osztályos magyar iskola tanárainak, diákjainak és szüleinek. Éjjel értünk vissza Budapestre, Imre pár óra múlva indult Kölnbe. Magam gurultam vissza Eszékre, az egyetemen vártak horvát hallgatóim, akik a magyart választották második idegen nyelvként.

Pár nappal később az eszéki rádió (Radio Osijek) magyar nyelvű adása számolt be róla, mit művelt Gyurcsány rendőrsége Budapesten és...és magas német állami kitüntetést vett át Kölnben Pozsgay Imre.

Ő ma ünnepli nyolcvanadik születésnapját a Lakitelki Népfőiskolán barátai, munkatársai, tisztelői körében. Abban a szép kis mezővárosban, amelynek történetébe 1987 szeptemberében közvetlenül Lezsák Sándor mellé került be Pozsgay Imre neve a Magyar Demokrata Fórum történelmi konferenciáján.

Imre! - Neka te Bog dugo poživiti! - ahogy a horvátok mondják: Isten éltesen sokáig!

Részlet a Művészeti anatómiából